I Mit i ujęcie M.Eliadego.
1.**Skojarzenia ze słowem mit:**
-antyk, kultura hellenistyczna,
stworzenie świata- kosmogeneza,
-tłumaczenie zjawisk niezrozumiałych dla człowieka,
-opowieść ludowa, wierzenie,
fikcja, iluzja, złudzenie.

Wniosek:
-mit jest różnie definiowany,
-mit sytuuje się w porządku antropologicznym i społecznym.

2. **Definicja mitu według Mircea Eliadego:**
-wzorzec,
-instrukcja społeczna,
-opresywny charakter, groźba,
-narzędzie władzy.

Funkcja:
-formowanie społeczeństwa, wkładanie go w matrycę,
- dostarczanie wzorców zachowań,
-nadawanie znaczeń i wartości, jednostce i zbiorowości.

3. **Wybrane mity punktem wyjścia do uczniowskich reinterpretacji.**

3.1. **Historia wojny trojańskiej**

- skupienie na pomijanym wątku –przed wyruszeniem Greków na Troję (historia Agamemnona i Ifigenii , jej zakończenie u T.Kubiaka- złożenie Ifigenii w ofierze, u J.Parandowskiego- podobny do biblijnej historii Abrahama i Izaaka, Ifigenia zostaje kapłanką,

-współczesne nawiązanie: I.Filipiak ,,Absolutna amnezja" (literacki skandal)- dojrzewająca Marianna przechodzi edukację dotyczącą roli kobiety w społeczeństwie i dochodzi do wniosku, że żyjemy w społeczeństwie patriarchalnym.

3.2. **Mit o Tezeuszu**
-labirynt,
-Minotaur- pół byk i człowiek- tragizm bohatera,
-niewinność poświęcanych Minotaurowi dzieci.

3.2.1. **Uczniowskie reinterpretacje mitu.**

4. **Wniosek końcowy.**
1. Mit- opowieść relatywna, niekanoniczna, ma znaczenie społeczne (formułuje społeczeństwo_ Eliade) lub funkcja emancypacyjna (I. Filipiak).
2. Można bawić się mitem, grać nim.

II Mit i ujęcie Waltera Benjamina.

1. **Przypomnienie koncepcji Mircea Eliadego**: mit jako opresja, narzędzie władzy, struktura

pozwalająca na zarządzanie społeczeństwem.
-Awaria mitu: empatyczna (perspektywa słabszego), personalna (osoba), SYSTEMOWA.

2. Biografia Waltera Benjamina.
-Ur. 1892, zm. 1940 (samobójstwo).
-Pochodził z Niemiec, z zamożnej zasymilowanej rodziny żydowskiej.
-Jego przyjacielem Theodor W. Adorno.
-Pisarz i teoretyk.
-Studia filozoficzne:
~obrona pracy naukowej z niemieckiego romantyzmu, rozpoznaje w niej strukturę mityczną,
~nieudana próba związania się z uniwersytetem; wydalenie z akademii z powodu napisania zbyt skomplikowanej, niezrozumiałej pracy naukowej o baroku.
-Pisał recenzje, książki (np. ,,Pasaże", w których opisany jest m. in. Paryż XIX wieku, gdzie w 1933 roku ucieka przed nasilającymi się prześladowaniami Żydów).
-W 1940 roku ucieka z Paryża przed najazdem Niemców przez granicę francusko-hiszpańską, aby wyjechać do Stanów Zjednoczonych, jednak po stronie hiszpańskiej zostaje zatrzymany w hotelu, gdzie decyduje się popełnić samobójstwo.
-,,Pasaże" składają się głównie z cytatów: ,,Nie mam nic do powiedzenia, tylko do pokazania". Jedna czwarta ich treści to zdania Benjamina, reszta- cytaty. Ich rękopis został odnaleziony w bibliotece po wojnie.
-Zainteresowania intelektualne, marksizm.
-Przedstawiciel szkoły francuskiej= wolna myśl.
-Myśliciel kabalistyczny (Uważa, że istotą świata jest język; świat został stworzony za pomocą mowy.)
-Motyw katastrofy - języki puste, które niczego nie deklarują; nie stwarzają rzeczywistości; język polem walki.
-Celem, według Waltera Benjamina, jest stworzenie, odnowienie, wyzwolenie ,,czystego", niezepsutego języka.
-Upadły świat= zniewolenie= mit; świat mityczny= rzeczywistość, w której człowiek zniewolony jest przez jakieś siły; język, opresja.
-Koniec XIX wieku, wolny rynek, powracający mit.

3. Początek XX wieku - kapitalizm jako mit.
-**Jan Sowa**- interpretator rzeczywistości, autor znanego tekstu o **populizmie** (populizm, populus ,,lud").
-Rozbrajanie mitu, esej popularnonaukowy ,,Inna Rzeczpospolita jest możliwa", utopia.
-Lęk –nieodłączny element kulturowego pejzażu.
-Istota lęku: najłatwiej zarządzać społeczeństwem, które się boi; lęk, gniew to emocje, którymi trzeba zarządzać, aby utrzymać władzę.
-Paradoks: im bardziej świat jest zorganizowany i stabilny, tym bardziej społeczeństwo się boi; globalna dynamika kapitalizmu (np. postęp medycyny, odnawialne źródła energii).

4. Mityczna definicja lęku:
a) sfera realna,
b) sfera symboliczna,
-lęk przysłania realny problem, konstruowany i kontrolowany,
-najbardziej boimy się nieracjonalnych rzeczy; lęk zastępuje lęk przed czymś gorszym.

5. Współczesne przykłady lęku w społeczeństwie:
-polityczny (np. Donald Trump - meksykanie, Niemcy - Żydzi, Europa – uchodźcy; mit, że każdy muzułmanin jest terrorystą),
-lęk przed nieznanym (Czego oczekiwać? Jakie są konsekwencje?), obawa przed słowem, przyszłością,
-lęk organizuje społeczeństwo, w ramach mitu boimy się utraty bezpieczeństwa,

-manipulacja, mit reklamy,
-logika współczesnego kapitalizmu: liczy się wytwór człowieka, a nie człowiek,
-mit kieruje emocjami, lęk przed destabilizacją (np. materialną).

6.Mit- konstrukcja, która uzasadnia kształt, w którym funkcjonuje.
,,Dopóki będzie istnieć choć jeden żebrak, dopóty będzie istnieć potrzeba mitu".
Jednostkowość jest w stanie również uzasadnić konieczność mitu (parafrazując, dopóki mamy jakąś osobę, która zagraża systemowi, mit będzie funkcjonować).

7. **Olga Tokarczuk** ,,Moment niedźwiedzia"- heterotopia, rzeczywistość alternatywna (polemika z poglądami Waltera Benjamina):
-opuszczanie strefy oczywistości, komfortu, bezpieczeństwa,
-podważanie faktów nieredukowanych (np. temat rodziny, państwa, płci),
-,,Wszystko, co jesteśmy w stanie sobie wyobrazić, jest rodzajem faktu" (William Blake),
-Heterotopia - utopia?
-wolność,
-awaria systemu, propozycja rozwiązania, wielowymiarowość, obrót tezy o 180 stopni.

8. Przykłady awarii w systemie mitycznym:
-Sokrates, rzeczywistość jest mitem,
-Albert Camus, ,,Mit Syzyfa"- Syzyf szczęśliwy (Dopóki jesteśmy w stanie wyobrazić sobie choćby jednego Syzyfa szczęśliwego, mit jest niekompletny).

Wniosek:
- Olga Tokarczuk i Jan Sowa mają świadomość, że to tylko gra wyobraźni, która chwilowo rozbraja podstawy mitu.
-Jednostka potrafi rozbrajać strukturę.
-Wszystko można podważyć, każde inne rozwiązanie.
-U podstaw każdej utopii jest niezadowolenie.
-Kiedy pojawia się myśl, że może być lepiej, to znak, że rzeczywiście może być lepiej.

Natalia Sikorska, kl.IId

III Co jest ludzkie? Awaria w obrębie definicji.

1. Powstanie człowieka i to, czym jest.

1.1 Człowiek stworzony przez Boga w ujęciu religijnym (jakiejkolwiek religii).

1.1.1 Mit o powstaniu człowieka- mitologia grecka: Prometeusz stworzył ludzi. Ulepił ich z gliny i łez. Ludzie osadzili się na ziemi. Byli nieporadni i bezbronni, potrzebowali pomocy kreatora i otrzymali ją. Otoczył ich opieką i dał im ogień, co później stało się powodem jego cierpienia.
1.1.2 Kwestia zaniedbania istnienia – Jowisz.
Stworzenie człowieka zakłada: wytworzenie istnienia, uspołecznienie, odpowiedzialność za stworzenie i konflikt na końcu.

1.1.3 Czym jest człowiek? Stworzenie społeczne zdolne do nawiązania więzi i myślenia abstrakcyjnego, umie posługiwać się językiem.

2. ***„Frankenstein, czyli współczesny Prometeusz"* – czyli, co jest ludzkie?**
2.1 Powieść Mary Shelley ma kompozycję szkatułkową. To historia Wiktora Frankensteina, który za młodu chciał stworzyć życie. Udaje mu się to osiągnąć, jednak zamiast człowieka tworzy monstrum. Boi się go i ucieka z laboratorium. Musi jednak wrócić do miasta, ponieważ dowiaduje się, że ktoś zabił jego młodszego brata. Okazuje się, że to stworzony przez niego potwór.
2.2 Potwór opowiada o tym, jak chciał zostać człowiekiem.
2.2.1 Najpierw wydaje mu się, że stanie się tak dzięki mowie, jednak później przekonuje się, że to nie działa w ten sposób.
2.2.2 Potem stwierdza, że to dzięki kodeksowi moralnemu i poczuciu sprawiedliwości, jednak książki, które czyta, przekonują go, że to nadal nie jest to.
2.2.3 Kolejna teza, jaką stawia, to ta, która mówi, że człowiek nie może zabić człowieka, jednak książki po raz drugi wytrącają go z błędu.
Kiedy już cała jego wiara w ludzkość upada, stwierdza on, że to, co ludzkie, nie może być wstrętne tak, jak on jest. Jednak w dalszej części powieści, po tym jak Wiktor prosi swojego kompana podróży o zamordowanie potwora, poznaje go. Mężczyzna postanawia zlitować się nad monstrum i puszcza je wolno.
Dochodzimy do wniosku, że ludzkie jest tylko to, co drugi człowiek uzna za ludzkie.

2.2.4 Rola doświadczeń autorki: obserwowała ona świat, gdzie ludzie innych ludzi uważali za podludzi tylko dlatego, że byli biedni.

- Musimy się zastanowić, kto jest w tej książce „współczesnym Prometeuszem"- ten, który tworzy czy ten, który uczy i uspołecznia?

3. **„Jak śmiesz igrać z życiem, Wiktorze?"**
Jak śmiemy z życiem nie igrać? Nie podważać znanych nam definicji i nie zmieniać świata na lepszy bardziej ludzki dla nas ludzi?

Agata Bryłka, kl.IID

IV Mit w ujęciu Rolanda Barthesa

Dwie części wykładu:
-Roland Barthes (koncepcja),
-mit w czasie współczesnym.

1. Roland Barthes:
-połowa XX w.,
-„Mitem może być wszystko" oraz „Nie istnieją granice" – koncepcja mitu.
-książka „Mitologie"- 1957r. – tekst: „Mit o citroenie" (od heroicznej formy do klasycznej),
-opis mitu wg Barthesa, a społeczeństwa w tekście:

a)Barthes:
-porównania,
-kontekst historyczny,

b)społeczeństwo:
-kampania reklamowa (przekazywanie wirusowe),
-przekształcenie/interpretacja,
-sensualizm opisu,
-fetyszyzacja,
- semiologia - teoria badająca wpływ znaków na porozumiewanie się ludzi.
KONSTRUOWANIE MITU = KONSTRUOWANIE WŁASNEGO ALTER EGO

2. Mit w czasie współczesnym:

a) Nowoczesne mity:
- mity płci,
-mit Apple,
-mit o uchodźcach,
-mit o zachodzie i wschodzie,
-mit Europy Środkowej,
b) Czym jest postprawda?

-„postprawda" – słowo roku 2016,
- różne znaczenia:

- media społecznościowe, plotka,
- kapitalizm językowy <- najbliższe znaczenie,
- kłamstwo.

-Zasady postprawdy:
- instytucjonalna nieufność wobec instytucji sprawdzającej,
- podział sztuczny: „my" i „oni",
- rola języka w komunikacji.

Przykład używania postprawdy: Politycy, którzy umiejętnie uciekają od powiedzenia prawdy poprzez przekazanie innego faktu, który spowoduje zapomnienie poprzedniej informacji.

GDYBY BARTHES BYŁ WSPÓŁCZESNYM PISARZEM, UŻYWAŁBY POSTPRAWDY

Aleksandra Dybikowska IId